Ч. 60 | Четвер 16 (28) марця 1895 | Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адмінїстрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтовоі.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтовоі.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскоі".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостествах на провинциі:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

На вчерашнім засіданю Палати послів жалував ся пос. Лїнбахер, що внесенє, поставлене ще в 1891 р. союзом аґрарним в справі оподаткованя процентів і рент, не дійшло ще до комісиі податковоі. Бесідник запитував президента, для чого то стало ся і що думає він зробити, щоби на будуче до того не допустити, і зазначив, що около 100 поставлених внесень не дійшло до комісиі. — Президент відповів на то, що внесенє Лїнбахера було поставлене дня 5 падолиста 1891 р., а постійна комісия для реформи податків уконституовала ся дня 22 марта 1893 р. Впрочім треба мати на увазі, що предложеня правительства мають першеньство перед внесенями з ініциятиви посольскоі та викликують довгі дискусиі з наймаловажнїйших причин, через що право ініциятиви Палати стає ся ілюзоричним. Щодо инших внесень, то брак їм взагалі звязи з діловодствами комісиі; єсть річею Палати, щоби в своім часі при обрадах над реґуляміном ухвалила якусь постанову в справі скоршого залагоджуваня внесень. — Пос. Лїнбахер хотів ще промавляти над відповідею президента, але той не допустив єго до голосу.

З порядку дневного приступлено до дальшої дискусиі над реформою податків, а іменно закінчено специяльну дебату над податком зарібковим і принято закон в третім читаню після проєкту разом з поправками, які поставила комісия. Опісля приступлено до дискусиі над проєктом закона о удержавленю віденьских телефонів. — Під конець засїданя інтерпелювали посли Ґерстман і Гавк міністра ґр. Вурмбранда в справі заповідженої великої акциі що до удержавленя деяких шляхів зелїзничих.

На нинї єсть заповіджена в Палаті послів дискусия над провізориєю буджетовою, а опозиция лагодить ся до борби. Комісия буджетова радила вчера дальше над буджетом, а іменно над титулом: „Субвенциі для фондів краєвих громадских і індемнїзацийних" та „Віроісповіданя". Справозданє комісиі буджетовоі о провізориі буджетовій вже розділено в повній Палаті. Оно звучить: „Предложенє правительства, дотикаюче дальшого продовженя провізориі буджетової на три місяці від цьвітня до червня, не єсть несподіваним, позаяк уложений вже з початком сесиі плян робіт Палати послів не заповідав скоршого починку нарад над буджетом, як аж по Великодних сьвятах. Коли же зважить ся, що реформа податкова мусить бути безусловно ухвалена перед буджетом, бо в противнім случаю ледви чи она була би ухвалена, то покаже ся конечність дальшої кількамісячної проволоки для нарад буджетових. Обставини сего року суть так виимкові, а пильність реформи податкової і першеньство, яке треба признати нарадам над нею, суть так загально признані, що опізненя залагодженя буджету сего року не можуть уважати ся за прецеденс для слїдуючих лїт.

Комісия гірнича Палати послів радила дня 22 с. м. над внесенем пос. Бернрайтера о заведеню інспекторів гірничих. П. міністер рільництва ґр. Фалькенгайн заявив, що в засаді не єсть противний проєктови; не хоче однакож, щоби інспектори були зорґанізовані яко окрема власть. По довшій дискусиі, в котрій взяли участь пос. Зіґмунд, Габерман, Зіс, Милевский, Бавер, Водзицкий, Щепановский і референт Бернрайтер, поручила комісия референтови порозуміти ся з п. міністром що-до змісту закона і предложити нинї яко на найблизшім засіданю комісиі.

Допись.

З Долинщини.

Упрашаю Хвальну Редакцию помістити сю допись в „Народній Часописи": може хто в тім селї, про котре пишу, знайде ся між господарями, а може писар громадский або півець церковний, що отримує „Народну Часопись", та зрушить своє серце і прочитає еї другим господарям, а ті один по другім возьмуть собі єї до голови та закопають той поганий наліг піяньства і неморальности в землю на віки віков. (Ми охотно поміщаємо сим разом присланy нам допись, але просимо Вп. Дописувателя, щоби на будуче був ласкав підписувати ся повним іменем, а не лиш буквами. Коли який дописуватель не хоче, щоби єго імя було уміщене під дописию, то ми не уміщаємо, і задержуємо єго для себе яко тайну редакцийну, котрої нікому не виявляємо. Однакож редакция мусить знати імя свого дописувателя. З причини, що дописувателї часто не подають свого імени, єсьмо змушені відкидати многі дописи, хоч они може би нераз були й добрі та придали би ся до чого. — *Ред.*)

„З початком сего місяця переїзджав я через село Човгани долиньского повіта. А що моі конї були змучені під провадженим тягаром, то я станув коло коршми в тім селї. Вступив я до коршми, а там повно людий, і мужчин і женщин; всї пють, а декотрі вже сьпівають. Думаю собі: „от як обходять піст сьвя-

43)

РОЗБИШАКИ НА РІЦІ МІСІСІПІ.

Повість з житя американьских полїшуків.

Фридриха Ґерстекера.

(Дальше.)

20.

Ірляндець розповідає Йонатанови Смартови своє підозрінє. — Сьвідченє Томи Барнвеля.

Йонатан Смарт вельми урадуваний роздумував сам над собою, коли якийсь гість перебив єму єго роздумуванє і не лиш перешкодив єму, але ще й без дальших короводів зажадав від него, щоби через довший час слухав єго уважно.

— Що чувати О'Туле? — спитав господар, коли здивований побачив єго перед собою — де ви були поділи ся, що вас вчера й нинї цілий день не було видати? Ви таки направду десь відразу щезли! Господи, як же бо виглядаєте, чоловіче?

— Щез? — повторив О'Туле — ні не щез, але виніс ся потайком, то правда. Слухайте Смарт… я хотів би поговорити з вами на дворі. Тут в комнаті, менї чо'сь все здає ся, що стіни мають уха, а позаяк менї би то не конче було на руку, щоби зараз ціле місто звало о тім, що ми тут говорили, то може би ми пішли трохи на прохід, от про мене, хоч би й на ріку.

— Так? Отже то якась тайна? — розсьміяв ся Смарт — ну, коли так, то хиба вже треба піти. О що-ж то розходить ся?

— Ходіть насамперед на двір, там якось лїпше балакає ся — відповів Ірляндець і не зважаючи вже на дальші питаня вийшов чимскорше з хати та пустив ся як до ріки, де єго Смарт незадовго здогонив і задержав.

— Якого-ж біса ви так гоните? — відозвав ся він, коли схопив малого чоловіка за обшивку і спинив. — Чей же не підемо пішки до Арканзаса, що ви пустились туди так живо, як би мали на ногах чоботи, що в них одним кроком сім миль робить ся.

— Чуєте, Смарт — промовив О'Туле, ставувши нараз і обернувшись до господаря з гостелю — пригадуєте ще собі тоту лодку, що то недавно вечером плила он туди на тамтой бік?…

— Ну, пригадую.

— Отже видите… тота лодка не причалила до берега коло Вісельгопа.

— А то страх! — сказав на то янкі усьміхаючись — а деж?

— Того бо й я не знаю — відповів Ірляндець гнївливо і аж тупнув ногою.

— Правда, О'Туле — відозвав ся тепер Смарт торжественно — ви не жадали від мене, щоби я о тім нікому не говорив, але вірте менї, що я таки з власноі волі нікому в сьвіті не зраджу сеї тайни, анї не виповім… хоч би мене на тортури брали.

— Слухайте, Смарт — сказав на то О'Туле — то річ поважнїйша, як вам то здає ся. — Правда, я не знаю нїчого певного, але сї лодки вкриває якась тайна. Тото судно не причалило анї до тамтого берега, анї не поплило в гору, анї долї водою; я ходив спорий кусень берегом в гору і в долину і всюди казали менї люди, що они би прецї чули, як би туди в тій порі перепливало яке судно, хиба, що весла на нїм були пообвивані. Чого ж їздили тоті злодюги на тамтой бік, коли там не висідали? Просто лиш для того, щоби ми тут думали, що они туди поїхали, а тимчасом їх ціль була зовсім инша… а та ціль не може бути далека, бо они не завдавали би собі з нами тілько труду. Я тепер кріпко о тім переконаний — і то єсть та справа, про котру я хотів вам розповісти — що ті лодкарі мають десь по тамтім боцї в мочарах … а може навіть і по сім боцї в Арканзасї…. якусь нору, де, коли не що гіршого, то бодай грають в карти і приводять честних людий до нещастя. Та-ж одного разу обдерли они в такій норі й мого бідного брата аж до сорочки, а відтак ще й майже голого викинули за двері. Було би то богоугодним дїлом, коли-б таку нору розвалити та взагалі вигнати звідси тоту ватагу, котра не то не зробить нїчого доброго, але ще й доведе сусідів до великої нужди. Або й тота хата онтам в горі „під бурим медведем", як они єї називають, то

тий!“ Був там один господар в середнім віку; сидів собі на боці і до пятики не мішав ся. Підходжу до нього, показую на пяних і питаю ся:

— Чи то у вас завсїгди так дїє ся?

— Та завсїгди, каже; нераз і до бійки приходить. І сьвященик старає ся викоренити піяньство і вчить і наказує — не помагає. У нас вже здавна-давен такий лад. Школа в селї є, але дїти не ходять пильно, через то в науцї поступають слабо. Начальник громади занадто добрий чоловік і мягкосердний, то селяни єго не слухають. Знаєте, они слухають, коли остро до них говорити.... А ще начальник не має ніякого порядного чоловіка до помочи і сам не може дати собі ради з громадою. Мав одного, та той з жінкою не жив і злий приклад давав, бо та жінка кипятком єго обляла і попарила. Муж трохи єї не забив, але она втікла з дому. Аж комісия приїздила з суду до него. Таке в нас дїє ся....

А мене аж страх зібрав, таке слухаючи. В тім селї, з котрого я, таке не дїє ся. У нас від кількох лїт тверезість, нарід провадить ся морально, в селї є читальня, до коршми нїхто не ходить, молодїж ходить пильно до школи і до церкви, а в церкви сьпіває хор, аж мило послухати. Село невелике, а школа в нім нова, церков мурована, та вже й господарі мурують для себе доми з цегол. Торік наш начальник їздив зі студентами на виставу до Львова, то тепер ті ученики і учениці вчуть ся так, аж любо. Побачили, що без науки гірко жити. Дай Боже, аби так в кождім иншім селї було.

Д. Н. Ф.

Перегляд політичний.

Дневник розпоряджень войскових подає до відомости, що всї особи, котрі одержать ордер Мариї Тереси, о скільки не належать до шляхти, тим самим входять вже до стану шляхотского і можуть просити о надане їм титула австрийских або угорских баронів.

В Ґрацу заказала полїция обходити торжество в честь кн. Бісмарка а професор унїверситету, Краттер виступив з комітету, котрий проєктував і приготовляв се торжество.

Король Александер вернув вчера з своїм батьком Миляном до Білграду, де їх на двірци повитали посли Австриї і Нїмеччини, митрополит і достойники державні. Король зараз по приїздї подякував президентови мінїстрів і правительству за удержане порядку в краю підчас єго неприсутности і сказав, що має повне довіре до кабінету.

До хіньского віце-короля Лї-Гунґ-Чанґа, котрий приїхав до Сімоносакі в Японї, щоби там заключити мир з Японцями, стрілив якийсь 21-лїтний Японець Рокуносукі з револьверу і зранив єго в лице. Японьский цїсар і цїсарева, мінїстри і парлямент висказали Лї-Гунґ-Чанґови з сеї причини своє сочувство і обурене на сей замах.

Новинки.

Львів дня 27 марця 1895.

— На честь Шевченка відбув ся у Львові дня 25 с. м. прекрасний концерт, ще величавійший, як попередними роками. Сего року мав „Боян“ такого славного діріґента, як Остап Нижанковский, отже не диво, що поважив ся сьпівати цїлї „Вечерницї“ Піщиньского і таку трудну річ, як „Хустина“ Топольницкого. Сьпів „Бояна“ був справдї артистичний. Проґрама концерту була дуже богата. Вступну, гарну промову мав проф. др. Володимир Коцовский. П-а Крушельницка сьпівала соля в „Вечерницях“, дует з тенором п. Левіцким і кілька народних пісень. Не треба й казати, що сьпів п-и Крушельницкої одушевляв публику, котра засипала єї букєтами цьвітів. Кромі того одержала она великий кіш з цьвітами. П. М. Левіцкий, тенор опери львівскої, сьпівав замість п. Мишуги, котрий задля якоїсь незнаної причини відмовив своєї участи в концертї. П. Левіцкий виконав всї точки проґрами свого товариша зі сцени голосом милим, сильним і вивченим, з чутєм і зрозумінєм. Нагородили єго вінцем і оплесками за те, що не вагав ся пошанувати памяти Шевченка. П-а Е. Тишиньска віддекламувала Шевченкову поему „До Основяненка“ бездоганно. Оркестра під проводом п. Фридриха виконала гарну серенаду і козака з опери нашого музика Щуровского. Опера зве ся „Богдан Хмельницкий“; ще єї нїгде не виставляли, а цїкаво би почути єї та побачити. Публики було в сали так богато, як тому півтора року на вечерку в честь М. Шашкевича. Богато осіб не дістало білєту. По концертї, котрий тревав близько чотири години, зібрало ся кількасот осіб в сали „Клюбу почтового“, де грали в томболю.

— Презенту на Модрич надало Намістництво о. Теофілеви Турчмановичеви, гр. кат. сьвященикови в Рипянї.

— На будову руского народного театру надіслали пп.: П. Н. з Кальної 50 кр.; — о. І. Навроцкий з Голгоч 3 зр. від п. І. Торосевича властителя Голгоч; — Володим. Валявский з Болехова 25 зр. зібраних на пращальнім вечерку в честь п. Ю. Сельского в Болехові за почином п. Папіюса, управителя дібр Розточок. Більшими датками причинили ся: Мадяр п. Папіюс квотою 5 зр. і п. Валявский 3 зр. — Правник Зацерковний 20 зр. за купони.

— Степень доктора всїх наук лїкарских одержав в Кракові Марко Рожанковский родом з Бродів.

— Руска гумористична ґазета має зачати виходити у Львові. Буде звати ся „Стріла“.

— В Стрию відбуде ся дня 1 цьвітня с. р. концерт в честь Шевченка при участи „Бояна“, п-и Крушельницкої і п. М. Левіцкого. Програма богата і добірна. — В Перемишли руска молодїж ґімназияльна сьвяткувала память Шевченка вечерком дня 23 с. м. в сали ґімназияльного будинку.

— Злодійскі забобони. В охрестности міста Томашова один жид хотів продати свою жінку злодіям, котрі хотїли з неї жили виймити. Жінка була при надії, а у злодіїв є такий забобон, що жили з такої жінки роблять злодіїв невидимими. Зачула то мала донька жидівка, як батько умавляв ся з злодіями і розповіла матери. Мати втїкла до властителя села, а той порадив вернути до дому і покласти ся спати. Сам розставив варту і ждав. О півночи прийшли злодії до жида. Варта напала їх і зловила та віддала властям.

— Москвофільскі знатоки руского язика. Наші москвофіли, коли вже не можуть спинити нашого народного розвою і нашої лїтератури, то бодай старають ся від часу до часу осьмі-

---

також така нора, котру нехай би вже раз вода забрала; я би дуже був рад з того.

— Гм.... ба — сказав на то наконець Смарт по довгій мовчанцї та гладив ся з повагом по бороді і споглядав навперід себе. Мимо волї прийшло єму тепер то на гадку, що розповідав єму нинї рано Том Барнвель, та задумчий позирав ся на ріку, понад котру тягнули ся легкі тумани мраки, що несли ся з мочарів, а понад котрими все ще денеде заблисло проміне сонця. — А ви знаєте зовсїм напевно, що они там не причалили до тамтого берега? — спитав він наконець — а може чи не там в долинї коло Мілерів? Бо звідтам веде ще й дорога через мочари.

— Та й я собі так думав — відповів О'Туле — і не пожалував длятого труду та пішов і туди, але кров Боже! Мілерів нїґґер, Джім, ви єго прецї знаєте, від самого змерку не відходив від берега, а клене ся на чім сьвіт стоїть, що в тім часї не переплила туди хоч би й яка кітка, а не то що вийшла на беріг. А там в горі або в долинї не могли они чей залїзти в луги без якоїсь важної причини. Мимоходом сказавши, був я ще й у того Нїмця там в долинї, єму бачу на імя Брандер, що то про него недавно казали, що він нагло занедужав і до него мусїв доктор їздити в ночи серед мраки. А у него, може вже від яких вісїм недїль, і палець не заболїв. Не ска.... але ось іде один з тої ватаги, цитьте, поговоримо о тій справі иншим разом.

Смарт обернув ся зараз за тим, що єго показав Ірляндець, але побачив не кого иншого, лиш нашого старого знакомого, Тому Барнвеля, що ходив подивити ся до своєї лодки, а тепер волочив ся берегом. Коли побачив властителя готелю, пустив ся чим скорше до него і вже здалека відозвав ся:

— А що, сер.... на чім стало? Змилували-сте ся над бідною дївчиною?... Вже не викинете єї на улицю?

— Та чому нї? — відповів Йонатан усьміхаючись — я би то був охотно зробив, але.... моя жінка уперла ся, і хоче конче задержати єї та доглядати, доки аж она не подужає.... а тогди таки знову лишить ся, щоби їй помагати при господарстві.

— Отже ви поставили на своїм? — спитав молодий чоловік урадований.

— Хто? я? — сказав на то Смарт — спитайте ся лиш моєї жінки. — Але, жарт на бік, сер.... розкажіть тут нам обом ще раз.... Мр. О'Туле мій приятель і честний чоловік.... як і де, але зовсїм докладно, де ви найшли тоту дївчину, і що она вам казала, звідки она там взяла ся.

Том пристав на то дуже радо і розповів так докладно, як лиш міг, де він якимсь дивним случаєм знайшов нещасливу.

— А ви-ж не могли довідати ся від тої бідної дитини, яким способом дістала ся она на той остров? Чи она розбила ся, чи може судно лиш попросту застрягло в снаґах, а може то хто на них напав? — спитав Смарт на конець, а Ірляндець слухав оповіданя з великою увагою.

— Я не міг — відповів Том задуманий — я не міг довідати ся нїчого певного, бо она говорить без памяти, хоч поодинокі слова, які їй часами вирвали ся, кажуть здогадувати ся чогось дуже страшного.... она говорила о розбитих головах, о кровавих трупах.... о своїм чоловіцї, котрий виринув з води чистий і білий. Я маю надію, що до того часу, коли я верну, єї стан поправить ся, і она буде може тогди могла розказати дещо докладнійше про своє нещастє. Ах Боже, та-ж і то може бути, що єї рідню стрітила якась страшна судьба, а она від страху і переляку аж з розуму зійшла. Кажуть, що Індияни волочать ся все ще понад ріку.

— А більше не говорила она нїчого, що могло би відносити ся до тої пригоди? — спитав Ірляндець.

— Перші слова, які я від неї почув — сказав молодий чоловік надумавшись — були про пташку, котру би хтось хотів знову зловити в свою золоту клїтку і она говорила, що хтось лазить в корчах та хоче ту пташку зловити. Але она говорила то як божевільна.... та-ж і сама сидїла як пташка на гиляцї якогось зломаного дерева.

— Ну, золотої клїтки певно она не мала, коли й була зловлена — сказав на то янкі.

— На котрім же то острові було то? — спитав Ірляндець — чи не на шїсдесять і третім, там в долинї?

— Коли бо я, бачите, не знаю числа докладно — відповів Том — то був може другий або третий звідси.

— Їх було може два при купі, один від другого недалеко?

— Так менї видить ся.... насамперед був малий круглий остров, зарослий густо бавовняним молодником.... там ми й перестояли з пароходом через ніч.

— Той не має ніякого числа; на нїм нїхто не мешкає — сказав Ірляндець.

— Відтак.... таки дїйстно так, відтак був той, на котрім я знайшов Марию.... не можу бодай пригадати собі якогось иншого, як лиш трохи дальше в долинї два більші побіч себе, помежи котрими я переїхав.

— То суть шїсдесять два і три.... отже тамтой був шїсдесять перший. Але той буря зовсїм зруйнувала; я хотів одного разу вийти на той остров, та годї було туди дістати ся, так були там дерева повивертані одно на друге.

— Добре кажете.... то було на тім острові і Бог лиш знає, звідки она взяла ся серед того галузя; хиба якимсь чудом вратувала ся.

— Смарте, Смарте — сказав на то Ірлян-

шувати нашу мову, вириваючи з неї деякі менше уживані, і длятого менше знані слова. Що они їх не розуміють, то й не дивниця, бо они відбили ся вже так далеко від нашого народа, що не лиш не відчувають вже духа нашої мови, але й не розуміють єї слів. Здавало би ся, що коли они так дуже пруть ся в Москалї, то бодай розуміють взагалї духа славяньских язиків; але де-ж там, они і того не знають, бо они по правдї й не Москалї, лиш інтернационали, значить ся, після нашої приповідки „нї пес, нї баран" — то люди, що жиють просто лиш з ласки Москалів, доти, доки їм суть потрібні до всїлякої служби. Отже такі люди беруть ся говорити о нашім язицї. Що ж тут дивувати ся, що нинїшний „Галичанинъ" в новинцї під заголовком: „Самостійність usque ad absurdum" підоймає на сьміх слово „кебета" взяте із заголовка статї Кониського, поміщеної в „Зорі", котрий так звучить: „Шевченко підчас розцьвіту його кебети до арешту його". „Галичанинъ" питає: Не правда, прелесть? — А такі слова з лїтературного языка московского, до котрого він намагає, як: кірпіч, карандаш, чердак, чемодан, караул, парікмахерша, гебама, фрейліна і много, много инших — то прелесть? Та-ж то навіть не славяньскі а просто татарскі або живцем нїмецкі слова, а прецї они „Галичанинови" якось дуже подобають ся і припали до серця, коли він тимчасом з чисто славяньского слова „кебета" насьміває ся. А де-ж поділо ся „славянофільство у „Галичанинї"? Чи пішло Татарам на службу? — Слово „кебета", лїпше „кибета" значить то саме що: рухливість, діяльність а в дальшім значіню: вдача, здібність талант. Оно уживає ся більше на Українї і єсть того самого походженя що церковне слово „кивот", росийске „кибітка" (легкий, рухливий візок) польске „kibić" (гнучкий стан), ческе „hejbavy" (рухливий). Що-ж на тім слові сьмішного? Хиба то, що оно менше уживане — але все-таки наше руске і загально-славяньске, прастаре, а не якесь татарске або нїмецке, як не одно слово в тім лїтературнім язицї, до котрого пруть ся наші москвофіли, хоч самі єго не знають і не розуміють. Та нащо їм і розуміти? Они-ж і не на то, а на то, щоби огидити нашу руску мову і убивати национальне почутє в нашім народі. Ту задачу они й совістно сповняють.

Господарство, промисл і торговля.

Про деякі недуги у коний.

Про кольку у коний каже пруский ветеринар окружний, Кляйн, так: Може бути: 1) колька ревматична, котра бере ся з перестуди; 2) колька з пашї, що походить від якогось злого живленя коня; 3) колька від здутя; 4) колька хронїчна т. є. колька, треваюча довший час.

Коли кінь має кольку ревматичну, то треба розслїдити, де єсть місце недуги, чи губна яма, чи черево. В обох случаях має кінь тяжкий віддих, а в послїднім случаю має він ще й болї, від котрих єсть дуже неспокійний. Коли недуга єсть легка, то вистане розтирати коневи черево соломянними віхтями на сухо, або намастити черево камфоровим спіритусом, або терпентиновим олієм і розтирати віхтями. В тяжших случаях запускає ся коневи з лївого боку шиї під шкіру пів ґрама сільнокислого морфіюм розпущеного у 8 ґрамах води. Коня треба тогди лишити в повнім спокою, бо він в сїм станї недуги дуже полошить ся. — Колька з пашї має свою причину в запорі жолудка. Запір той повстає з того, що кінь з'їдає занадто хапчиво недобру пашу. При годованю коня вівсом і сїчкою дістає кінь рідко кольки, але часто тогди, коли єго годує ся зівялою зеленою пашею або коли дістає лиш сам овес а при тім їсть мокру підстілку. Тогди треба коня водити частїйше по дворі, і дати єму 20 ґрамів екстракту альоесового змішаного з медом і житною мукою на густий клейстер. Той клейстер треба класти коневи на язик аж на сам конець в горішній части коло горла. У всїх сих случаях добре єсть завинути коня в мокрі дерги і прочистити кишку відходову студеною водою в той спосіб, що запускає ся єму чим раз дальше грубу ґумулястичну рурку з заду, через котру з високо поставленої посудини збігає вода до кишки. — На кольку від здутя треба зробити коневи мокрі оклади і задавати 1 ґрам олію кмінкового або анижового, а опри то й екстракту альоесового, щоби коня прочистило. — Хронїчна колька настає внаслїдок спаралїжованя слїпої кишки і тягне ся нераз і 14 днів. Кінь їсть тогди що дня через кілька годин, коневи треба тогди задавати по трохи екстракту альоесового і до ведра води всипати 125 ґрамів двоуглевої кислої соди. На жаль, від сеї кольки конї по більшій части гинуть. Остаточний же спосіб єсть дати коневи фунт рипинового олію змішаного з молоком. З заду можна задавати також сїркового етеру, котрого бере ся звичайно 1 до 2 лижок столових на ведро води.

Місячна слїпота у коний, єсть то хронїчне запалєнє ока, котре щезає але досить правильно вертає що кілька недїль. Забобонні люди думають, що ся недуга походить від місяця і від того то пішла й назва недуги: „місячна слїпота". Звичайно нездужає кінь лиш на одно око рідко на оба. Недуже око буває з початку замкнене, а повіка на нїм опухла. Око слизить їдку материю, внаслїдок чого облазить волосє близько ока. Коли око єсть отверте, то оно єсть у внутрі мутне, внутрішна болонка на повіках червона а зїниця вузка. При відповіднім лїченю недуга уступає по двох або трех недїлях і око стає знов чисто і ясне. Коли-ж недуга частїйше вертає, то наконець робить ся більмо. Що єсть причиною сеї недуги, доси напевно не знати. Здає ся, що зле пасовиско, душна стайня, перестуда, а може й зміна зубів суть єї причиною. Самому лїчити коня від сеї недуги не можна і длятого треба покликати ветеринаря. Але той хто купує коня, повинен добре придивити ся, чи кінь вже не має сеї недуги. Скоро лиш догляне ся, що під оком волосє облїзло, то майже певний знак, що кінь або вже мав або має місячну слїпоту. Коли хтось хоче знати, чи кінь на одно око не видить, то треба коневи завязати здорове око хусткою і вести єго на довгім арканї через який пень або грубий дручок. Скоро кінь зачіпить ногою об дручок, то вже злий знак, бо коли добре видить, то переступить єго. Ту пробу треба зробити кілька разів а за кождий раз на иншім місци а тогди буде ся мати певність.

Вода бораксова на мозолї. У велику фляшку кидає ся кілька куснів сирого бораксу так, щоби они в нїй зовсїм розпустили ся. По якімсь часї додає ся знову бораксу на стілько, щоби він в нїй розпустив ся і щоби ще зробив ся з него на сподї фляшки не великий осад. Тою водою промиває ся руки, але бере ся єї лиш тілько, кілько потреба, щоби руки змочити.

Аби коли до плотів і тики до хмелю не гнили, робить ся так: Зовсїм сухі коли і тики кладе ся затесаними кінцями, котрими мають бути вбиті в землю, у воду з вапна, щоби добре намокли. Відтак виймає ся їх коли добре висхнуть, мастить ся їх підпущеним вітриолем. Так приладжені коли і тики держать ся дуже добре і не гниють. Однакож з вітриолем треба дуже осторожно обходити ся, бо він, коли не розпущений, дуже палить, а навіть і розпущений може бути для тїла небезпечний. Добре єсть також мастити коли т. зв. карболїнеум, котре можна купити в кождім складі материялів. Єсть то материя, котра забезпечує від гнитя а котра робить ся головно з олію мази, яку одержує ся з вугля камінного. Карболїнеум підпускає ся в сїй цїли олїєм терпентиновим.

Корова, добра на молоко має тонку, мягку шкіру, мягку, блискучу шерсть, велике але не мясисте виме, кости більше менше дрібні, тонкий хвіст, грубі молочні жили і малу голову з малими але набитими рогами.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Прага 27 марця. Вода у Велтаві поволи опадає; небезпечність в Празї минула; найбільше потерпіло підгороде Лібемов, де вода залила була 33 домів.

Фрідріхсруге 27 марця. Підчас паради войскової дав цїсар кн. Бісмаркови почетну шаблю з гербами Альзациї і Льотаринґії.

дець покивуючи головою — хто знає, чи то судно не стоїть в якій звязи з цїлою сею историєю.

— Ледви — відповів Смарт — они від'їхали звідси в середу вечером, а в четвер.... ну, то могло би вже бути, але менї якось не видить ся.

— Яке судно? — спитав Том зацїкавлений — в середу вечером?

О'Туле розповів єму, що він підозріває і як якесь судно поплило звідси просто через ріку, але по тамтім боцї нїхто єго не видів.

— А то було в середу вечером?

— Та вже й пізно.

— Молодий фермер — сказав на то Том — що називає ся Бредшов, з котрим я по дорозї розмавляв, розповідав менї, що він того вечера кликав ід собі якусь лодь, на котрій було повно людий.

— Бредшов? та-ж він мешкає зараз тут в долинї не більше як може шість або сїм миль звідси і по сїм боцї ріки.

— Так, правду кажете — він менї ще вчера то розказував — каже, що туди попри него пливе досить часто, особливо ночию, богато людий, і то так само горі як і долї водою. Він тої думки, що десь в Гелєнї або в Монтґемері мусить бути якась каргярска нора, коли люди беруть ся до весла против води і то нічною порою, щоби їх лиш нїхто не викрив, та щоби не спала на них кара.

— То все-таки була би дивна річ — відозвав ся тут Смарт, бо тота лодкарска зволоч — вибачте за слово — не так то й дуже лякає ся законів, котрі, по правдї сказавши, найменше стоять їй на перешкодї.

— Чуєте Смарт — відозвав ся тепер нараз Ірляндець — я дав слово, що буду слїдити за тим судном, і додержу того.... насамперед піду до Бредшова, нехай він менї розкаже, що знає, а відтак розслїджу вербовий остров і другі числа одно по другім. Знайду які підозрінї слїди, то возьму собі поміч і перешукаю мочари. Так би менї сьв. Патрик поміг, побачу, чи у мене така забита голова, щоби я серед білого дня видів страхи, коли їх нема.

— А коли ж поїдете? — спитав Том.

— Таки зараз.... не буду відкладати анї на хвильку — відповів Ірляндець; — може поїдете зі мною?

— Та я їду також долї водою, але тепер ще нї... бодай ще нинї не можу лишити нещасливу дївчину саму, а завтра приїду ще завчасу до Вікториї, заким Еджворт скине свій набір, та ще, як каже Мр. Смарт, і буде чекати на мене. Така пригода оправдає мене, що я так забарив ся.

— Менї все одно — сказав на то О'Туле — буду міг тим спокійнїйше слїдити і не зверну на себе уваги... треба лиш взяти трохи харчу на дорогу.

— Возьміть собі від мене. Ідіть лиш до моєї жінки та попросіть єї, скажіть, що ви...

— Она би менї нїколи в сьвітї не дала; хиба ви не знаєте вашої старої? Она мене навидить, то правда, але нинї чогось така люта, що не приступай до неї. Я ось недавно говорив з нею.

...мене вже о то просили, але я накинув ся на вас та казав вам забирати ся до чорта.

— Ха-ха-ха — засьміяв ся О'Туле — Смарт удає знов пана дому. Ну, про мене, спробовати можна; все-таки лїпше, як сказати, що ви мене післали. Good bye, джентельмени; час уходить, на рїці настає мрака, а я ще й загубив свій компас. Треба хиба поступити до судиї та позичити собі у него. Лихо бери й весело, коли чоловік не знає, де північ, а де полудне.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.